

ՀԱՏՎԱԾՆԵՐ ԳԱՐԵԳԻՆ Բ ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԿՈՆԴԱԿՆԵՐԻՑ ԵՎ ԳԱՀԱԿԱՒԹՅԱՆ ՇՐՋԱՆԻ ՔԱՐՈՉՆԵՐԻՑ ՈՒ ԽՈՍՔԵՐԻՑ

Այս պահին փառք և գոհություն եմ ուզում առ Աստված բարձրացնել, որ արժանի դարձրեց ինձ այս մեծ շնորհին, Սրբագումար Ժողովի պարագամպորների վստահության քվեով կոչեց շարունակելու Հայոց Հայրապետների շարքը՝ որպես 132-րդ գահակալ Լուսավորչի Սրբազան Աթոռի: Ինքնամաքուցումը անձիս այս գահին, խոնարհումը պարանոցիս Հայրապետական ծանր լուծին երբեք չի եղել այն զգացումով, թե ունեմ համապարասխան լիարժեք արժանիքներ, այլ եղել է հավաքքս և վստահությունս Աստուծո՝ զորակցության և օգնականության նկատմամբ, եղել է վստահությունս իմ ժողովրդի սիրո հանդեպ, սիրո հանդեպ դեպի Հայաստանյայց Առաքելական Ս. Եկեղեցին: Եղել է վստահությունս իմ առավել փորձառու հոգևոր եղբայրների նկատմամբ՝ ի գլուխ այնոցիկ հայոց նվիրապետական Աթոռների գահակալները՝ Մեծի Տանն Կիլիկիո միաբանությունը՝ Կաթողիկոս Արամ Ա Հայրապետով, Երուսաղեմի Սրբոց Հակոբյանց միաբանությունը՝ Թորգոմ Սրբազան Պապրիարքով, Կոստանդնուպոլսո հայոց Պապրիարքությունը՝ իր եկեղեցականաց դասով՝ ի գլուխ Մեսրոպ Սրբազան Պապրիարքով, որոնց հետ եղբայրաբար, ծառայության ոգով, նվիրումով, հավաքքի գործերով պիտի գանք վերստին Հայոց Եկեղեցին հայու հոգում կերպելու, հաստատելու, զորացնելու և պայծառացնելու, որպեսզի Հայ Եկեղեցին՝ Լուսավորչի Աթոռը, դառնա օրհնություն մեր ողջ ժողովրդի համար ի Հայաստան և ի Սփյուռս աշխարհի:

Նոր հանգամանքի մեջ իմ անդրանիկ աղոթքն ուզում եմ բարձրացնել լուսահոգի Հայրապետների, առանձնապես Վազգեն Վեհափառ Հայրապետի և Գարեգին Ա Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի համար, որոնց հոգեզավակն եմ եղել և որոնց նրախորնկալն եմ այսօր: Ես հավատում եմ, որ Հայոց Հայրապետների լույս հոգիները ուղեկից են լինելու ինձ գործունեությանս ողջ ընթացքին: Ու անսալու եմ նրանց խորհուրդներին, խոսելու եմ նրանց հետ, ստանալու եմ օրհնություն, ուղղություն մեր Եկեղեցու ղեկավարման, մեր հավաքացյալ ժողովրդի առաջնորդության ճանապարհին: Իմ աղոթքս ուզում եմ բարձրացնել նաև հանգուցյալ մորս հոգվույն համար, հորս համար, որ ապրում է, որովհետև աստվածճանաչողության, հոգևոր կյանքի առաջին սերմերը նրանք է, որ դրել են իմ հոգու մեջ՝ ծնրադիր առաջնորդելով ինձ դեպի այս Սուրբ Սեղանը Միաձնաժողով, որի առջև աղոթում էի մի «Հայր մեր», որ հայրս փակավին այսօր առ Աստված է բարձրացնում, ոչ այն, որ ինքս եմ սովորել, ինքս եմ աղոթում, այլ այն, որ իր սրտի ինքնաբերական խոսքն էր «Հայր մեր»-ի փառքերակով և որը որպես աղոթք ուսուցանել էր մեզ՝ Աստուծո հետ հարաբերվելու, Աստուծո հետ հաղորդակցվելու, Աստուծո օրհնությունը հայցելու: Իմ աղոթքն առ Աստված ես ուզում եմ բարձրաց-

* Բոլոր կյուրերը վերցված են «Էջմիածին» ամսագրից:

նել մեր Եկեղեցու, Նվիրապետական մեր Աթոռների և մեր ողջ եկեղեցականության ու հավաքացյալ ժողովրդի համար, որպեսզի Աստծո ամենագոր հովանու ներքո ապրեն Հայոց խաղաղ-խաղաղ երկնքի փակ, իրենց արդար քրտինքով լծված շինարարական աշխատանքի՝ հայրենիքը շենացնելու, երկիրը գորացնելու և մեր բարօր, երջանիկ կյանքը կերտելու:

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆԻՅ ՀԵՏՈ
ԻԶՄԱՆ Ս. ՍԵՂԱՆԻ ԱՌՋԵՎ ԱՍՎԱԾ ՈՒՍՏԻ ԽՈՍՔԻՅ

(27 հոկտեմբերի 1999 թ.)

1999, Ժ-ԺԱ, էջ 6-7

Լավապես եմ որպես Հայոց Հայրապետ: Հավաքում եմ մեր ժողովրդի սրելծարար ուժին, հանճարեղ մարին ու կառուցող բազկին, հպարտ եմ նրա կենսահասարար ոգով, զոհաբերելու, համբերելու, հաղթահարելու և հաղթելու կամքով, լի եմ մխիթարությամբ, քանզի նեղությունների ու հոգսերի մեջ լցված ենք հույսով, և ամուր և գալիքի հանդեպ մեր հավաքը՝ խարսխված աստվածային Սիրուն, որ ոչ երբեք անկանի:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՌՈՒՍԱՏԵՍՈՒԹՅԱՄԲ ՏՐՎԱԾ
ՏԱՐԵՄՈՒՏԻ ՊԱՏԳԱՄԻՅ

(31 դեկտեմբերի 1999 թ.)

2000, Ա, էջ 4

Առաջին փարին է, որ որպես Հայրապետ Հայոց Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում, Իջման Սուրբ Սեդանի առաջ, աղոթք եմ վերառաքում առ Տերն մեր և հավաքում եմ, որ մեկամայա ձեր աղոթքները, մեր հայցն ու խնդրվածքը կամար պիտի կապեն Նոր փարվա շեմին, որի միջով անցնող յուրաքանչյուր հայորդի պիտի սրբի, մաքրագործի իր զգացումները և, որպես բարի հասկություններով առնելուն անձ, անհար և Աստուծո արարած, պիտի մուտք գործի Նոր փարուց ներս՝ բարի զգացումներով շաղախելու հոգու և մտքի, սրտի և ձեռքի իր բոլոր գործերն ու արարքները, որոնք պիտի շենացնեն հայրենիքը մեր, որոնք պիտի գորացնեն և՛ Եկեղեցին Հայոց, և՛ համայն հայ ժողովուրդն ի Սփյուռս աշխարհի: Նոր փարվա առաջին այս աղոթքը թող թև առնի և մուտք գործի յուրաքանչյուր հայ օջախից ու ընտանիքից ներս՝ լույսով ու ջերմությամբ լեցնելու հայոց հարկերը, որպեսզի Տիրոջ ողորմությունը, սերը և խաղաղությունը բնակություն հաստատեն՝ աղոթք, խաղաղություն և երջանկություն բերելով այդ հարկի փակ կայք և բնակություն հաստատված ժողովրդի զավակաց:

ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ ՏԱՐԵՄՈՒՏԻՆ ԱՍՎԱԾ ԽՈՍՔԻՅ

(1 հունվարի 2000 թ.)

2000, Ա, էջ 6

Աստուծոյ եւ սուրբ նախնեաց հետք հայոց համահաւաք հանդիպման խորախորհուրդ Միաձնաւէջ Տաճարից խօսք «առեալ ի ձայն օրինութեան հայրենի բարբառով»՝ Հայրապե-

տրական անդրանիկ Մեր Կոնդակն ենք յղում համայն ժողովրդեանն հայոց ի Հայաստան, յԱրցախ եւ ի Սփիւռս:

Արարարի մաքուր հայեացքի դիմաց Եռագոյնի վեհապետիլ նոր ծածանումով Հայոց Ոստանում վերստին պարմական յուսառար օրեր է ապրում Հայաստանեայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու Մայր Աթոռը՝ 1700-ամեայ յիշողութեամբ, աշխարհասփիւռ մեր ժողովրդին ի հոգեւորս միաւորելու նուիրական առաքելութեամբ:

Բերդեհեմեան կենարար աստղալոյսով վառ է Հայոց երկնքում Լուսաւորչի Կանթեղը, որ իր մշտադօթք լոյսով հորիզոնից հորիզոն կանչում է հայ հոգիները դէպի հայութեան հաւաքի օրրան՝ Սրբութիւն Սրբոց Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին:

Եռուսաղէմի Սուրբ տեղեաց մէջ, Մարդեղացեալ Փրկչի Ծննդեան Այրում, Յարուցեալ Տիրոջ թափուր գերեզմանի լուսեխորան սրբարանում, եւ այսօր վերստին Միածնի Իջման Սուրբ Սեղանի առջեւ ծառայութեան Մեր ուխտը նորոգած Աստուծոյ, ժողովրդիս ու Հայրենիքիս առաջ, Հայրապետական առաքելութեան Մեր ճանապարհն ենք սկսում Հայ Եկեղեցու Նուիրապետութեան Աթոռների Գահակալների, Թեմակալ Առաջնորդների եւ ծառայանուէր Քահանայից դասի հետ Բարձրեալն Աստուծոյ ողորմութեանն ու առաջնորդութեանը ապաւինած, քաջալեր եւ յուսադիր մեր ժողովրդի հաւաքի նոր արթնութեամբ, անկախ մեր Հայրենիքի գոյութեամբ, Հայ Առաքելական Մայր Եկեղեցուն հայրենի պետութեան զօրակցութեամբ: Բիւր փառք Երկնաւորին, որ Հայաստանի անկախութեամբ ազաւր գործունէութեան նոր հնարաւորութիւն պարգեւեց Հայաստանեայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցուն իր Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնով:

Քրիստոսի որդեգրեալներն ենք երկու հազար տարիներ ի վեր, սուրբ ընծիւղը՝ «խաղաղութեան անտարանիչների» ձեռքով հայրենի մեր հողում սերմանուած հունդերի: 1700 տարիներ առաջ երկնքի դռները բացուեցին Հայոց երկնականարում: Նահապալկների արեամբ սրբացեալ մեր երկրի սրբում Միածին Որդու աստուածային Էջքով «եկն անանցանելի լոյսն առ առկայծելի ճրագն», ու Լուսաւորչի հաւաքի հիմերի վրայ բարձրացաւ հրաշակերտ Տաճարը Սուրբ Էջմիածնի՝ ինքնութեան եւ գոյութեան խորհուրդը Թորգոմական տան, Հայկեան մեր զարմի: Յարութեան յաղթական հաւաքը դարձրած արարող զօրութիւն, աղօթաբոյր մարեան, ծաղկեցինք, գիտութեան կաճառ վանքեր հիմնեցինք, դարերի մէջ մեզ բաժին ընկած փշոտ ճանապարհներին երգ ու բառով, գոյն ու քարով երկնեցինք զարմանահրաշ մշակոյթը մեր: Արդար Արեգակի լոյս այգաբացի վստահութեամբ մեր իրաւունքը պաշտպանեցինք Աւարայրում, Մարդարապարտում, Արցախի նորօրեայ հերոսամարտում: Անտարանի կենսապարգեւ Խօսքին ապաւինած՝ եղեռն վերապրեցինք, անեղ երկրաշարժ:

Աշխարհասփիւռ մեր ժողովրդի համար ցեղասպանութեամբ սկսուած դարն աւարտում է արցախեան ազաւրամարտի յաղթական շնչով, հայրենի հողի փոքրիկ մի հատուածում Աստուծոյ շնորհով ու ողորմութեամբ, մեր արի կամքով հաստատուած նոր անկախութեամբ: Տասնամեայ մաքառումների, զոհողութիւնների ու թանկ կորուստների գնով իրականացել է դարաւոր մեր իղձը: Արդ, ինչպէ՛ս կարող ենք նահանջել ժամանակաւոր դժուարութիւնների առջեւ, ինքնակամ քրտել ահագնացող մահաբեր արտագաղթին: Ինչպա՛կ է կարող ենք հեռանալ ազաւրութեան լոյսով արժեւորուած, անկախութեամբ զօրութիւն առնող

և կեանք պարզեցնող հող-հայրենիք, երբ դարերի մեջ բազմիցս հիմնվել վերաշինել ենք մեր պտուղը, որպէս փիւնիկ յառնել մոխիրներից: Արիանանք յոյսով ու հաւաքով, գօրեւնդունք վճռականութեամբ՝ մեր պարմութեան բեկումնային շրջադարձը ապրելու: Զինւենք լաւարեսութեամբ, որ ի լրումն ժամանակաց, ի լրումն դարի՝ Անւարարանի լոյսով սիրոյ, խաղաղութեան, արդարութեան ու հաշտութեան նոր առաւօտը է բացուելու աշխարհի վրայ, մեր հայրենիքում:

Հայրական պարգամ ու կոչ ենք ուղղում մեր ժողովրդի բոլոր գաւակներին «հաւաքի բարի մարտը» մղելու և նորոգելու հոգիներում «սուրբ սրտից, բարի խղճմանքից, անկեղծ հաւաքից» բխած Սէրը: Սէրը առ մեր հայրերի Աստուած, սէրը առ հայրենիս, սէրը առ հաւաքի անսասան վէճ հայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցին՝ մեր հոգու ծննդավայրն ու փառքի փրկութեան, մեր միութեան ակունքը և յարաբերութեան շնորհը մեզ: Երկիւղածութեամբ պահպանենք մեզ աւանդուած 2000-ամեայ սրբազան ժառանգութիւնը: Նոր ճանաչումով, նոր արժեւորմամբ, նոր ներշնչանքով կեանք դարձնենք՝ «զի ժամանակ է սկիզբն լինելոյ» հայոց նոր դարձի: Ազգային արդար իղձերի իրագործման ճանապարհին լինենք հիմնամուր կամուրջ՝ հայոց անցեալը, ներկան ու գալիքը կապող:

Տիրաւանդ սիրոյ ողջունիւ հայրապետական հրաւեր և յորդոր ենք ուղղում մեր Մայր Եկեղեցու Նուիրապետութեան Աթոռների Գահակալ հոգեւոր եղբայրներին, ուխտապահ միաբանութեանը, հայրենիքում ու հայոց Սփիւռքում հովուական անսակարկ սպասաւորութեան կանչուած առաջնորդ հայրերին ու քահանաներին լինել Տիրոջ այգու արի ու ժրջան մշակներ: Երկնային մեր Վարդապետի խօսքին հաւաքարիմ կենաց ճանապարհով անվարան ու անսայթաք առաջնորդել մեր ժողովրդի գաւակներին՝ «հաւաքովք սրբեալ զսիրտս նոցա»: Հայրենի սրբութիւններով, քրիստոնէական համամարդկային արժէքներով զօրացնել ազգային մեր կեանքը, խօսքին համարժէք գործերով բարձրացնել մեր միութեան Տաճարը՝ կենսապտու աւիշ առնող Քրիստոսի Անւարարանից և ներշնչման աղբիւր ունենալով Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածինն ու նոյնքան սուրբ հայրենիքը մեր:

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱՆՆՈՒՄՆԻԿ ԿՈՆՆԱԿԻՑ

(5 փետրվարի 2000 թ.)

2000, Բ, էջ 3-9

Երանելի է դարձ, Զորավար, երախտագետ մեր ժողովրդի սիրո խնկարկումով, հաղթանակած հայ զինվորների թների վրա Սուրբ Էջմիածնի Մայր Տաճարից հայոց հանրապետության ղեկավարության ուղեկցությամբ գլխավորությամբ հանրապետության նախագահի, Հայրապետիս և զինվորյալ միաբանությանս աղոթքով, հալարով Եռագույնի ներքո ճանապարհվում ես դեպի բարձունքը անմահների, ուր հայրենաբաղձ, փնջավառ հոգուդ հրճվանքով ընդառաջ են գալիս լույս հոգիները բոլոր գավակներիդ, որ նոր նահապետներն են վասն հայրենյաց, վասն հավաքի՝ մարտի ելած նաև քո անվամբ, հայացքի առջև քո թանկ պարկերը՝ կրծքիդ շողացող Սուրբ Լուսավորչի շքանշանով:

«Գործս կիսատ մնաց» խոսքը նոր արժևորմամբ ու հնչողությամբ վերստին արձագանքում է հայ հոգիներում: Գործիդ շարունակման վկան է այսօրը, որով, խոսքիդ համաձայն, «հավաքով մխրճվում ենք դեպի ապագան»: Այսօր Զորավարիդ աճյունը չէ միայն, որ ամփոփում ենք հայրենի հողում, այլև կոթող ենք կանգնեցնում անթաղ ու անշիրիմ հայրենյաց

պաշարյան բազում հայորդյաց՝ մեր երկրի սրբում ու մեր հոգիներում անթեղելով ձեր սերը առ Հայրենին, ազապարենէ ոգին ու հավաքը հայոց գալիքի հանդեպ:

Հաղթապսակ սուրդ, սիրելի Զորավար, որ բազմիցս շողացել է ազապարտյան ու արդարության հույսի ցուքերով, խաղաղ ու շինարար կյանքի երազի փայլով, թո ամուր ձեռքում դարձել է հրավեր ու կոչ հայոց միության, արարումի իր այս խորհրդով հայոց արևին է պարզվել այսօր երազ թո Հայրենիքում, Սուրբ Էջմիածնում, ուր 80 փարիներ առաջ պարտյան դրեցիր ու այն հանձնեցիր լուսահոգի Գևորգ Ե Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին: Թող շեղբը սրիդ խաղաղության անամա կապույտը անդրադարձնի Մայր Հողին առմիշտ և հերկի հայոց հոգին սրեղծագործ ու հողը պրդաբեր՝ հայորդյաց մրաց ու ձեռքի արգասիքների արևագույնը բազմապարկելով հայրենի երկնքում: Թող լեռնանիստ մեր Հայրենիքի բարձր երկնքից Հույսի, Հավաքի, Միրո լույսերի արտացոլանքով կոչնականջ սուրդ միավորի հայ հոգիները ի սփյուռս աշխարհի:

Թող Զորավարիդ հոգնաբանջ մարմինն ու անմահ հոգին հանգիստ գտնեն ազապ Հայրենիքի մեր սուրբ հողում, Մասյաց փեշերին հավերժախոս բազմած Սուրբ Էջմիածնի հայացքի առջև՝ Եռաբլուրի փառքի բարձունքին:

ԶՈՐԱՎԱՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ԱՅՑՈՒՆԻ ԱՌՋԵՎ

ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ ԱՍՎԱԾ ԽՈՍՔԻՑ

(20 փետրվարի 2000 թ.)

2000, Բ, Էջ 11

Այսօր մեր ժողովուրդը՝ աշխարհական և հոգևորական դասերով, Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի լուսեխորան Տաճարից խնկաբույր աղոթքով դեպի Ապարանի հաղթական բարձունքն է ճանապարհում իր գավակին: Երկարամյա հարկադիր բացակայությունից հայրենի փուն դարձավ ազապարտյան և հայոց անկախության ջահակիրներից ևս մեկը՝ իր և իր սերնդակիցների սերը, հաղթելու կամքը, հայոց գալիքի հանդեպ աներկբա հավաքը փոխանցելու մեզ:

Արդարև, կյանքը Զորավարի վկայություն էր, որ «Բանք միայն դադարել են, այլ գործ պիտոյ է ընդ բանին»: Վերադարձը նրա թող արթնացնի այս ճշմարտության արժևորումը հայորդյաց հոգիներում: Թող Դրաստամատ Կանայանի և իր զինակիցների անմար հիշատակը հայրենյաց ծառայության բոցավառ ոգով հաղթանակների նոր հավաք պարզևի հայրենաբնակ մեր ժողովուրդին և նորոգի ազգային մեր միաբանությունը ի սփյուռս աշխարհի: Հայրենիքը միշտ կանչում է: Հայրենիքը հավերժական կանչ է: Հայրենիքի ազապարտյան և բարօրության համար նրա մշտավառ սիրով կյանքը գործ դարձրած գավակունք շարունակ վերադառնում են:

Թող Բազումողորմն Աստված հայրենի ազապ հողում, Արագածի սեզ փեշերին, Սուրբ Լուսավորչի աղոթախոս Ամմար Կանթեղի ներքո հանգստություն պարզևի Զորավարի հոգնած ոսկորներին և միախառնություն՝ հայրենակարոյր նրա հոգուն:

ԶՈՐԱՎԱՐ ԴՐԱՍՏԱՄԱՏ ԿԱՆԱՅԱՆԻ ԱՅՑՈՒՆԻ ԱՌՋԵՎ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ

ԱՍՎԱԾ ԽՈՍՔԻՑ ՀՈԳԵՎԱԳՍՏՅԱՆ ԿԱՐԳԻ ԺԱՄԱՆԱԿ

(22 մայիսի 2000 թ.)

2000, Ե, Էջ 40

Գարեգին Ա լուսահոգի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը ապրեց իր ազգի ու Եկեղեցու միասնության երազով, որպես ճշմարիտ հոգևորական՝ իր անձով ու անանձնական գործունեությամբ եկավ մեկ անգամ ևս հաստատելու և իմաստավորելու հայ եկեղեցականի կոչումն ու առաքելությունը, բարձրացնելու Հայ Եկեղեցու դերը ազգային կյանքում: Քրիստոնեական հավաքըն ու ազգային ապրումը դաշնորեն ու հարազատորեն շաղախված էին իր մեջ որպես կյանք՝ արդյունավորելով իր օրն ու ժամը հոգևոր գործունեության բոլոր հանգրվաններում՝ տեսչություն, առաջնորդություն, թե կաթողիկոսություն: Խոհի ու մրաժուժի ամբողջության մեջ գեղաճաշակ և շարականաբույր նրա խոսքը արարչագործ ուժականությամբ բացում էր հույսի, հավատի դռները, հայկական կերպ ու դրոշմ, շունչ ու ոգի հաղորդում հայ հավաքացյալին:

ԳԱՐԵԳԻՆ ԱՌԱՋԻՆԻ ՎԱԽՃԱՆՄԱՆ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ԱՍՎԱԾ ԽՈՍՔԻՑ

(25 հունիսի 2000 թ.)

2000, Զ, էջ 4-5

Արդարև, «ձայն փառաբանության ի շրթունս առեալ» կապարեցինք օծումը Մայր Տաճարի խաչերի՝ հավաքելով անսասան, որ քառաթև նշանները Աստծու գործությամբ հանապազ խաղաղություն և օրհնություն են բաշխելու հավաքավոր մեր զավակներին՝ վանելով հայրենական մեր կյանքից հոգս ու փրփումություն, անորոշության մեզ ու անվստահություն և ազգային հավաքական մեր ընթացքը հաստատելով սիրտ, բարության ու ճշմարտության ճանապարհներում:

Քրիստոսի կենարար Խաչի վեհասույց բարձրացումով հայոց վանքերի և եկեղեցիների գմբեթներին՝ դարեր ի վեր մահեր ենք ուրնակոխել, հաստատել ապրելու և սրբեղծագործելու մեր կամքը արիական: Քրիստոնեական մեր հավաքը ապրել ենք «իբրեւ զգոյն ի մորթոյ»: Խաչի սրբազան խորհրդով ինքնություն ենք առել, Աստծու հոյակերպ փաճարներ մարմնավորել հայրենի մեր ոստանի լեռանց լանջերին, Մեսրոպաղդրոշմ աղոթք հրաշագարդել մագաղաթի սրբախոս էջերում, Խաչով զինավառ գոյապնել ենք:

ԵՐԵՎԱՆԻ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՎՈՐԻՉ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑՈՒ

ԽԱՉԵՐԻ ՕԾՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿ ԱՍՎԱԾ ԽՈՍՔԻՑ

(26 հունիսի 2000 թ.)

2000, Զ, էջ 17

Անշուշտ մեզ համար էականն ու կարևորը, մեր կյանքի առանցքը աղոթքն է, որը ձևավորում է մեր հավաքը, իմաստավորում ձեռք բերված գիտելիքները: Եթե մենք աղոթքով սնված, աղոթքով պարուրված հավաք ու հավաքի գործեր չունենք, անիմաստ են դառնալու, առ ոչինչ են նկարվելու ուսուցիչներից ստացած կամ աշխատանքով ձեռք բերած մրավոր այն արդյունքները, որոնք ամբարելու ենք այս հաստատությունից ներս: Մեր սպասումն ու մաղթանքն է, որ կյանքը Հոգևոր Ճեմարանում խարսխված լինի աղոթքի վրա, որպեսզի հավաքը դառնա մեր էության շաղախը, որպեսզի Գևորգյան Հոգևոր Ճեմարանի

Մասնաց դիմաց հրաշակերպումը խորին խորհուրդը Հայոց Մեծ Դարձի՝ նորոգ հաւարով եւ նորոգ կեանքով այն փոխանցելու նոր սերունդներին: «Այսօր է, գոր արար Տէր, եկայք ցնծացուք եւ ուրախ եղիցուք» (Սղմ. ՃԺԷ 24), «քանզի ի սմա ծագեաց մեզ յոյս ի Հայաստան աշխարհի»:

ՀԱՅՈՑ ՄԵՇ ԴԱՐՁԻ 1700-ԱՄՅԱԿԻՆ ՆՎԻՐՎԱԾ ԿՈՆԴԱԿԻՑ

(6 հունվարի 2001 թ.)

2001, Ա, էջ 6-10

Հրաշափառ Իր Յարութեամբ Աստուծոյ Որդին լրումին հասցրեց փրկագործական Իր առաքելութիւնը: Մեղքի դիմաց խաչուեց Ինքն Անմեղութիւնը, որպէսզի յարապեւ նորոգուի Աստուածակերպ պարկերը խաթարուած մեր հոգու: Քրիստոս աշխարհ եկաւ որպէս Մէր ու սէր սերմանեց, ողորմութիւն ուսուցանեց, հաշտութիւն դարձաւ եւ խաղաղութիւն ու կեանք պարգեւեց, քանզի Ինքն իսկ է Յարութիւն եւ կեանք: Արդ, Քրիստոսի խաչով ներուած են մեզ մեր մեղքերը ու Նրա Յարութեամբ՝ լուսաւորուած դէպի Աստուած մեր ճանապարհը:

Միրելի ժողովուրդ հայոց ի սփիւռս աշխարհի. 2000 տարի «Մենք իսկ ականաւրես եղանք Նրա մեծութեանը» (Բ. Պետր. Ա. 16), Նրա ապրող ու ապրեցնող գորութեանը: 2000 տարի Յարուցեալ Քրիստոս քայլում է մեր հողում, մարմին առնում մեր արարումներում, ազարութեան բաղձանքում, խաղաղութեան երազում, բարիք սրբեղծելու ձգտումներում: Որպէս քրիստոնեայ առաջին պետութիւն եւ ազգ՝ 17 դար մեր ժողովուրդը Յարութեան յոյսը դարձրել է համազգային իր կեանքի փարոսը, Յարութեան յոյսով զինավառ՝ նաւարկել խութերի ու որոգայթների միջով, Յարութեան հաւարով կոփել խաւարը մերժելու, մահեր յաղթելու իր կամքը: 1700 տարի, սիրելիներ մեր, Սուրբ Էջմիածինը Յարուցեալ Փրկչի Էջքի խորհրդով շաղախն է հայոց միաբանութեան:

Ս. ՀԱՐՈՒԹ-ՅԱՆ ՏՈՆԻ ՊԱՏԳԱՄԻՑ

(15 ապրիլի 2001 թ.)

2001, Դ, էջ 4

Սուրբ Էջմիածնի 1700-ամյա Միածնաէջ Լուսն Խորանի օրհնությունն ենք բերել նահապարակներիդ նշխարներին, Սուրբ Լուսավորչի Կանթեղի լույսը մշտադոթք: Եկել ենք ուխտի, սրբազան երդման: Եկել ենք ձեր՝ Քրիստոսի խաչակիցներիդ հազարավոր անհայտ անունների հիշատակումով մեր ուխտը առ Աստուած հաստատելու, համազգային մեր միասնականությունը նորոգելու և մեր հավարը գորացնելու արդարության հաղթանակի հանդեպ: Եկել ենք ասելու ձեզ, որ ամեն ապրիլի 24-ի, նաև այսօր, հայ ընտանիքներում զավակներ են ծնվում՝ հայորդիներ ու հայուհիներ, որ Առաքելական մեր Սուրբ Եկեղեցու ավագանում մկրտվում են ձեր անուններով:

ԴԵՐ ԶՈՐՈՒՄ ԱՍՎԱԾ ԽՈՍՔԻՑ

(24 ապրիլի 2001 թ.)

2001, Դ, էջ 11

Մյուսնրը ճշմարիտ կնիքն է մեր հավատի և Սուրբ Հոգու էջքը մեր անձերին, որով Աստվածային շնորհն է բնակվում մեր մեջ՝ սրբազորելով ու շարունակ նորոգելով մեզ: Մյուսնով սրբված՝ մենք դառնում ենք ժառանգակիցը Քրիստոսի և հանձնառու՝ Բարին ընտրելու, բարիք գործելու, բանգի մյուսնադրոշմը ցրում է խավարը մեղքի և լուսավորում մեր մեջ Աստվածակերպ անեղծ պատկերը մարդու: Արարչագործ լուսեղեն այս խորհրդով Սուրբ Մյուսնը ծուլվել է հայ կյանքի բանվածքին, ինչպես գույնը՝ մաշկին: Սրբարար կանաչ Մյուսնով շաղախված է մեր հող հայրենին՝ նահապականների սուրբ արյան հետ միախառնելով: Մյուսնով հայ ենք, Մյուսնով՝ քրիստոնյա: Մյուսնով «հայր մեր ճանաչեմք զՍուրբ Անդրարանն եւ մայր՝ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցին»:

Յոթնարկիս շնորհաց Սրբալույս Մյուսնը, ինչպես 301 թվականին Արածանիի ջրերում շրջան էր գործում նորադարձ մեր ժողովուրդի շուրջ ու կայծկելով խաչանշան երկնառաք լույսերի հետ, 1700 տարի պառլույսներ է գործել հայոց կյանքից ներս և միավորել մեզ, զորացրել իբրև հայ քրիստոնյա, սրբությամբ շաղախել ու հավերժին է կամրջել մեր պարամոթյունն ու ներկան, հայոց բոլոր գալիք դարերը:

Տեսնենք նախախնամական փնտրիությունը մեր կյանքում, որով կանգված ենք լինելու ազգ սուրբ և Աստծո սեփական ժողովուրդ, հրավիրված ենք Մյուսն կրելու, Մյուսնով շնորհընկալը լինելու Քրիստոսապարզ և ազատությանը և որդեգրությանը հավիտենական կյանքի: Հիշավի, Աստծո կամքն է առաքելաժառանգ Նայ Եկեղեցու Մյուսնով մեզ հայ պահել, մահաբեր փորձությունների, ավերների, կորուստների քառուղիներում հարության առաջնորդել, հողմներից աշխարհե աշխարհ սփռված՝ Հայրենիքով և Սուրբ Էջմիածնով մեկ ու միասնական պահպանել: Աստծո խնամապար ներկայության այս գիտակցությամբ ու հավատով ապրենք ու ապրեցնենք մեր սրբերում հայոց Մյուսնի բազմափայլ խորհուրդը և հեռու լինենք օտարամուր քարոզություններից, օտարացնող ու մոլորեցնող ուղղություններից: Ծանաչենք մեզ որպես Նայ Եկեղեցի, որպեսզի կարողանանք ճիշտ ըմբռնել մեր առաքելությունը՝ իմաստը մեր կյանքի, որպեսզի անսայթաք լինի մեր ուղին և հավեր առաջնորդի դեպի Սուրբ Տաճարն Աստծո:

ԽՈՍՏՃ՝ ԱՍՎԱԾ ՍՐԲԱԼՈՒՅՍ ՄՅՈՒՆՈՒՄԻ ՕՐՀՈՒԹՅԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿ

(22 սեպտեմբերի 2001 թ.)

2001, Թ, էջ 18

Աստված կամեցավ, որ հայ ժողովուրդը սրբության փառար կառուցի, երբ 301 թ. հավատի մեր հայր Սուրբ Գրիգոր Լուսավորչի Աստվածապետ հայացքի առջև լույսերի մեջ իջավ երկնքից Վաղարշապատ մայրաքաղաքում՝ ոսկե մուրճի հարվածով ցույց տալով փնդը իր աղոթքի փան: Մասյաց լանջերից բերված քարերով Միածնաէջ սուրբ վայրում Լուսավորիչ Հայրապետն ու Տրդատ թագավորը կառուցեցին հայոց Ուխտի Խորանը՝ Սուրբ Էջմիածնի Մայր Տաճարը, որտեղից նոր ճառագումով փարածվեց Սուրբ Թադեոս ու Ս. Բարդուղիմեոս առաքյալների քարոզությամբ Հայաստանում անթելված Լույսն Ավետարանի: Հայոց

երկնքի փակ լույսի աշխարհակ դարձան խաչակիր զմբեթները եկեղեցիների ու համալսարանում լուսավորեցին Հայաստան աշխարհը:

ԵՐԵՎԱՆԻ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՎՈՐԻՉ ՄԱՅՐ ԵԿԵԼԵՑՈՒ
ՕԾՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿ ԱՍՎԱԾ ԽՈՍՔԻՑ

(23 սեպտեմբերի 2001 թ.)

2001, Թ, էջ 20

Փառք փանք Բարձրյալին և հոգու մեր աչքերը բացած՝ փեսենք Աստուծո ներկայությունը մեր կողքին և Նախախնամական փնտրիչությունը Տիրոջ, որով զուգահեյցեցին Հայոց Դարձի 1700-ամյան և Անկախության 10-ամյակը՝ մեզ վերստին ցույց տալով, որ հավատը և լուսավորում մեր Հայրենիքի բարգավաճման, մեր ժողովրդի բարօրության ուղին: Չերկրեցենք ու չտկարանանք դժվարությունների առջև, «Զի Աստուծո ընդ մեզ է...»:

Աստված մեզ հետ է, քանզի հակառակ հազարամյակներով չափվող մեր պատմության ընթացքում կրած փորձությունների, մահերի ու կորուստների՝ ապրում է հայությունը իբրև ազգ ու պետություն, իբրև եկեղեցի: Աստված մեզ հետ է, քանզի այսօր էլ համահավաք ազգս հայոց՝ Հայաստան, Արցախ և Սփյուռք՝ իր Սուրբ եկեղեցու ամբողջականությամբ:

ՔՐԻՍՏՈՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՄ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿՐՈՆ ՀՈՉԱԿՄԱՆ
1700-ԱՄՅԱԿԻ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՄԱՐԱՅԱԿԻ
ՀԱՆԴԻՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ԱՍՎԱԾ ԽՈՍՔԻՑ

(21 սեպտեմբերի 2001 թ.)

2001, Թ, էջ 25

Հայարար ենք համայն մեր ժողովրդով, որ արդարության հաղթանակի հավաքը հոգում 1988-ի վճռորոշ օրերին արձագանքեց հերոսական Արցախի ազատության սուրբ կանչին և միասիրտ ու միաբան զինվորագրվեց ազատագրմանը հայոց հինավուրց այն հողակտորի, ուր միշտ արթուն է եղել հայրենյաց սերը և հանուն անկախության պայքարի ոգին: Արդարև, բազում թշնամյաց ուժն է կտրվել՝ բախվելով Արցախի երկնահայաց լեռներին: Բազում արցախահայոց պանծալի անուններով է հյուսվել մեր Հայրենիքի պաշտպանության փառապատիվը: Արցախյան ազատագրական պայքարը փորձաքար եղավ նաև խորհրդային տերության համար՝ բացահայտելով, որ անհույս է թուլալիության և անաստվածության ուղին: Կեղծ արժեքներ փշրեց ու կոտրեց տապալեց Արցախի արդար պայքարը, և հաղթանակեց արցախցու հավատարմորդ հոգին, որով իր լեռներին եկեղեցի, վանք ու խաչքար է կանգնեցրել, սրբեղծել բարիք ու շեն պահել իր փունը և միշտ հավատարիմ մնացել նախնայաց սրբություններին ու ավանդներին: Աստուծո օգնությամբ հաղթանակեց մեր ժողովրդի միասնականությունը՝ ինքը գործնալով Արցախով:

Այսօր մենք խոնարհումով ու աղոթքով ենք հիշում հայրենյաց պաշտպան բոլոր քաջորդիներին, ովքեր Վարդանանց օրինակով ապրեցին «հոգին առավել է, քան մարմինը» գիտակցությամբ ու հավատով և իրենց կյանքը նվիրեցին, որպեսզի օր առաջ ծնունդ առնի Արցախի անկախությունը: Սրբոց Վարդանանց շարքում են նրանք, և նրանց հոգիներն այսօր երկնքից նայում են մեզ ու ցնծում մեզ հետ:

Միրելիներ, Բարձրյալի նախախնամական փնտրիչությամբ Արցախի և Նայաստրանի Անկախության փաստամյակը փոխախմբում ենք հայոց Մեծ Դարձի 1700-ամյակի խորհրդի ներքո: Հոգեհորոգ այդ խորհրդով հուսաված՝ ազատության երկնապարզն իր իրավունքը պաշտպանած հայությունն այսօր լավատեսությամբ ու վստահությամբ է նայում գալիքին: Առ Աստված ապավինությամբ մենք հավատում ենք ազգային մեր իղձերի իրականացմանը, Նայաստրան, Արցախ և Սփյուռք միաբանության արարող ուժին: Եվ թող Տերը աննկուն պահի սիրտ և միասնության 88-յան ոգին հայոց մեջ, որով կերպվել է Արցախի անկախությունը, որը երաշխիքն է մեր հաղթանակների:

ԼՂՀ ԱՆԿԱԽՈՒԹՅԱՆ 10-ԱՄՅԱԿԻ ԱՌԻԹՈՎ ԱՍՎԱԾ ԽՈՍՔԻՑ

(2 սեպտեմբերի 2001 թ.)

2001, Թ, էջ 26-27

301 թ. այսօրեղ՝ Արարարի դիմաց հայոց մեծ խոստովանողի՝ Սուրբ Գրիգոր Աստվածաբան Նայրապետի հայացքի առջև իջավ Քրիստոս: Հավատքով բժշկություն գրած Տըրդար թագավորի գլխավորությամբ, ազնվագարմ փիկնանց, նախարարների ու զորականների հետ մեր ժողովուրդը այսօրեղ Տաճար կառուցեց Արարարի լանջից բերված քարերով՝ կամարելով Միածնի Էջեի վայրը, որտեղից Ավետարանի Լույսը փարածվեց ու առաքալավ ողջ Նայաստրանում՝ նորոգելով Սուրբ Թաղետու և Սուրբ Բարդուղիմեոս առաքյալների ձեռքով վառված կանթեղները հավատի: Հարության հավատով իմաստավորվեց հայ ժողովրդի կյանքի ընթացքը: Դարերի մեջ ազատության ու արդարության սերը, խաղաղության ձգտումն ու արարումը եղան հայոց պետության ու հայ ժողովրդի նկարագիրը, զոյության ու հավերժության խորհուրդը: Արդարև, առաքելություն է Սուրբ Էջմիածինը, ինչպես բնորոշել են մեր Նայրապետերը. խավարից դեպի լույս, մահվանից դեպի կյանք առաջնորդող առաքելություն, ամեն հայի հոգում Աստծո Էջքը պատկերագրող և այս արժեքով համայն հայոց միավորող առաքելություն:

4-րդ դարից ի վեր այսօրեղ է հաստատվել Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսության նստավայրը: Այսօրեղից են Հայոց Նայրապետները մեր ժողովրդին առաջնորդել դեպի Ավարայր ու Մարդարապատ՝ վասն հավատի ու հայրենյաց մարտը մղելու: Այսօրեղից է երջանկահիշատակ Վազգեն Առաջին Վեհափառ Նայրապետն օրհնել 88-ի մեր ազատամարտը Արցախյան և 91-ի անկախ Հանրապետությունը Հայոց:

2001 թվականին, երբ մեր ժողովուրդը վերստին անկախ Նայաստրանում, Արցախում և Սփյուռքում փոխախմբում է իր համազգային մկրտության և Նայաստրանում քրիստոնեության պետական կրոն հռչակման 1700-ամյակը, իր սրբությամբ ու նվիրականությամբ, պարմական ու ազգային նշանակությամբ Սուրբ Էջմիածինն է համայն հայոց հոգում և համայն հայոց հոգին է Սուրբ Էջմիածնում, քանզի Սուրբ Էջմիածնով է եղել յուրաքանչյուր հայորդի որդեգիր Աստծո:

Ս. ԷԶՄԻԱԾԻՆ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ

ՆՈՎՀԱՆՆԵՍ ՊՈՂՈՍ Բ ՊԱՊԻՆ ՈՒՂՂԱԾ ՈՂՋՈՒՅՆԻ ԽՈՍՔԻՑ

(25 սեպտեմբերի 2001 թ.)

2001, Թ, էջ 60-61

Մենք մնում ենք շարունակողը քրիստոնեական Եկեղեցիների համագործակցությանն ուղղված Մեր նախորդ Հայրապետների բայլերի, քանզի Աստված «Եւ մեզ զպաշտօնն հաշտութեան» (Բ Կորն. Ե 18): Սիրո ու համերաշխության մեջ է մարդկության ապագան: Աղոթենք, որ մեր բոլոր գործերում հաղթանակի Քրիստոսի Մերը: Աղոթենք, որ Ամենախնամ Աստված գորացնի և գորակից լինի մեզ բոլորիս մեր պարպի մեջ և օրհնի բոլոր բարի գործերը՝ ի շահ աշխարհի խաղաղության ու ապահովության, նրա շենացման ու բարօրության:

Աղոթք ենք բարձրացնում առ Աստված քրիստոնեական բոլոր Եկեղեցիների հասարակության, պետությունների ու բոլոր ժողովուրդների համերաշխ փոխհարաբերության համար: Թող առաքելապատիվ Հայոց Սուրբ Գրիգորի բարեխոսությամբ, Հայոց Մեծ Դարձի 1700-ամյակի հոգևորոգ խորհրդով Երևանի Մայր եկեղեցին միշտ լինի սիրո, եղբայրության ու համագործակցության ոգու հանդիպավայր:

Մենք հավաքում ենք, որ երրորդ հազարամյակում իր միասնականությամբ առավել զորավոր է լինելու Քրիստոսի Մեկ, Հնդհանրական, Առաքելական և Սուրբ Եկեղեցին՝ հանուն իր աստվածահասարակ փրկագործական առաքելության:

Ձերդ Սրբություն, գոհունակ սրբով Ձեզ ենք փոխանցում Հռոմում Ձեր կողմից Մեզ հանձնված մեր հավաքի հոր՝ Սուրբ Գրիգոր Լուսավորչի նշխարները, որպեսզի սուրբ մասունքներով Ձեր օրհնությունը բերեք բարեպաշտ ժողովրդին:

Թող Տիրոջ Մերը, Շնորհը և Խաղաղությունը լինի մեզ հետ այսօր և ընդմիշտ. ամեն:

ԵՐԵՎԱՆԻ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՎՈՐԻՉ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑՈՒՄ
ՎՈՎՃԱՆՆԵՍ ՊՈՂՈՍ Բ ՊԱՊԻՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ՈՂՋՈՒՑՆԻ ԽՈՍՔԻՑ

(26 սեպտեմբերի 2001 թ.)

2001, Թ, էջ 66-68

Միածնի Իջման Սուրբ Մեղանի առջև հոգևոր պետերիս և բարեպաշտ մեր հավաքացյալների աղոթքն ու հայցը թող լինի. «Էջ, Միածին»: Իջիր, Միածին, «յերկիր խաղաղութիւն եւ ի մարդիկ հաճութիւն» աշխարհանորոգ Քո ավերիստով, «Եկայք շինեսցուք սուրբ գիտրանն լուսոյ...» Տերունական Քո հրավերով: Իջիր, Միածին, այսօր և միշտ՝ Աստվածաշին Քո աներկբա Սիրով, ու պայծառ պահիր Տաճարն Աստծո մեր հոգիներում, որ Հավաքը, Հույսն ու Մերը օրհնությամբ իջնեն համայն աշխարհին, հողին, բարիքին, մարդկանց սրբերին, ձեռաց գործերին: Իջիր, Միածին, և անխռով ու ապահով պահիր քո հոբը բաժնավոր, ճշմարտության Հոգվով գորացրո՞ւ հոգևոր ու պետական առաջնորդներին, որպեսզի կապարենք մեր պարպի մեր ժողովուրդների, համայն մարդկության և Աստծո առջև: Իջիր, Միածին: Ո՛րհնի դիր մեր հայցին, Իջիր, Միածին: Քեզ փառք, պատիվ և իշխանություն այժմ և հավիդյան. ամեն:

Ս. ԷԶՄԻԱԾՆԻ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ ՄԱՏՈՒՅՎԱԾ

Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻ ԺԱՄԱՆԱԿ ԱՍՎԱԾ ԽՈՍՔԻՑ

(14 նոյեմբերի 2001 թ.)

2001, Ժ-ԺԱ, էջ 13

Թող հրճվի ձեր հոգին ամեն անգամ, երբ մարներ այս փաճարի դռնից: Երբ վառեք ձեր մոմը, աղոթեք և մաղթեք, որ գա այն օրը, երբ իբրև ուխտավորներ պիտի ծնրադրեք Սուրբ Էջմիածնի դռանը, պիտի վառեք ձեր մոմը Իջման Սուրբ Սեղանի առջև և ի սրբուն պիտի հայցեք, որ ամեն հայի պարգևվի ուրախությունը՝ փեսնելու Արարապը իր վեհության մեջ և Սուրբ Էջմիածնի Մայր Տաճարը՝ դեպի երկինք խոյացող իր գմբեթով, որ կամարում է Տի-րոջ Էջբի Խորհուրդը հավերժահայաց: Սուրբ այդ խորանի առջև պիտի խոնարհվի ձեր նայվածքը, և դուք պիտի վերանորոգեք ձեր ուխտը առ Աստված՝ մնալու հավատարիմ մեր հայրերի երազին, որ է՝ բարգավաճ, շեն ու բարօր և ամբողջական Հայրենիքի մեջ Հայրենյաց սիրով շինել մեր փունը և հարանց հավատով այնքեղ վառել Լուսավորչի անմար Կանթեղը:

ՓԱՐԻՋԻ Ս. ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՄԿՐՏԻՉ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՆԻՍՏ

ԵԿԵՂԵՅՈՒՄ ԱՍՎԱԾ ԶԱՐՈՋԻՑ

(9 դեկտեմբերի 2001 թ.)

2001, ԺԲ, Էջ 13-14

Այսպեղ՝ Արարապի դիմաց, ի փես Սուրբ Գրիգոր Լուսավորչի իջավ Աստվածորդին և հասարապեց Հայոց Բեթղեհեմը, որպեսզի Իջման Սուրբ Սեղանից հանուր հայ կյանքի վրա սփռվեն Բեթղեհեմյան Լույսի սիրո շողերը: Իջավ՝ ոսկե մուրճի կնիքով դրվագելով համագ-գային մեր դարձի խորհուրդը, որպեսզի Սուրբ Էջմիածնով հարարևի ժողովուրդը մեր ու միավորյալ մնա՝ թեկուզ մասնավորված ու աշխարհասփյուռ: Իջավ՝ «Դիր ինձ իբրև կնիք քո սրբի վրա և իբրև մաքանի՝ քո ձեռքին, քանզի գորեղ է սերը մահվանից» պարգամով: Եվ դրեցինք սիրո կնիքը մեր սրբերին ու կապեցինք որպես բազալան մեր աջին: Առ Քրիստոս սերը 301 թվականին ընտրյալ դարձրեց ազգիս հայոց, հավատով ու հույսով լցրեց հայ կյանքը, նույնացավ հայ ինքնության հետ, դարձավ ազգը միավորող Եկեղեցու, ազգը պա-հող Հայրենիքի սեր, անձնագոհ նվիրումի ու հավատարմության՝ ընտանիքի սեր: Զորաց-րեց մեր հոգում արդարի, ճշմարիտի ու կյանքի սերը՝ չարը մերժելու, մահեր հաղթելու: Եր-կունքով լցրեց հայ հոգու անդաստանները, որ առապտոբեն պարզաբերեցին՝ միշտ հաղորդ քաղաքակրթության առաջընթացին:

Այսօր հայոց եկեղեցիները Սուրբ Ծննդյան Ավետիսով մեր զավակներին ի Հայաստան, Արցախ և ի Սփյուռս վերստին հրավիրում են Մսուրը Բեթղեհեմի, կոչում Աստվածսիրու-յան, պահանջում եղբայրսիրություն, քանզի առ Աստված և միմյանց նկատմամբ սիրով ենք գորեղ իբրև անհատներ, իբրև ազգ, պետություն ու Սուրբ Եկեղեցի: Չլինի, որ լսենք ու անտարբեր անցնենք, չլինի, որ թերահավատ գրկվենք, չլինի, որ իշխանասիրությունը, շա-հը, հոգսերը կամ ունայն, անցողիկ պատրանքներն ու մոլորությունները խեղդեն մեր հա-վաքը: Չլինի, որ սերը փկարություն նկատենք և խավարը ավելի սիրենք, քան լույսը:

Արդ, կարարյալ հավատով նայենք դեպի վեր, գրկենք քարայրը բեթղեհեմյան, ճանա-չենք խանձարուրում խայտացող Մանկանը, Ով գալիս է բնակվելու մեր մեջ, ազաքելու մեզ մեղքից, առաքինությամբ շնորհագարդելու, աներկյուղ ու անդավաճան դարձնելու, Ով գա-լիս է զորացնելու մարդասիրություն, օրինահարգություն, հայրենասիրություն, սրբեղծագործ

ջիղ ու արարում, որպեսզի Սուրբ Ծննդյան օրհներգը՝ «եւ յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն», մշտապես հնչի աշխարհում համայն ու բազմապարկվի մարդկային հոգիներում:

Աստվածային Սիրո հայտնության, Սիրո հաղթության երգը մեր շուրթին՝ Ամենայն Հայոց Միաձնաւէջ Մայր Աթոռից եղբայրական սիրո Մեր ողջունն ենք հղում Առաքելական մեր Սուրբ Եկեղեցու Նվիրապետության Աթոռների Գահակալներին՝ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Արամ Ա Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսին, Երուսաղեմի հայոց Պատրիարք Ամենապարկիվ Տ. Թորգոմ արքեպիսկոպոս Մանուկյանին, Կ. Պոլսո հայոց Պատրիարք Ամենապարկիվ Տ. Մեսրոպ արքեպիսկոպոս Մութաֆյանին:

Բարձրյալի օրհնության և գորակցության հայցով Մեր ողջունն ենք հղում Հայաստանի Հանրապետության Նախագահ Տիար Ռոբերտ Զոհարյանին, Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության Նախագահ Տիար Արկադի Ղուկասյանին, ողջունում ենք Հայաստանի և Արցախի ողջ պետական ավագանուն, Հայաստանում հավաքարմագրված դիվանագիտական առաքելությունների ղեկավարներին ու ներկայացուցիչներին:

Տիրոջ Սուրբ Ծննդյան բարի Ավետիսով Հայրապետական Մեր սերն ու օրհնությունն ենք բերում մեր Սուրբ Եկեղեցու թեմակալ առաջնորդներին, ուխտապահ հոգևոր ողջ դասին, թեմական և համայնքային վարչական մարմինների պարավարժան անդամներին և համայն մեր հավաքացւոյց ի սփյուռս աշխարհի:

Հայցենք միասնաբար, սիրելիներ, փրկարար Կամբն ու Շնորհը Բարձրյալի: Ուր Կամբն Աստված, այնպեղ՝ խորհուրդ մեծ ու սքանչելի և գործ հրաշալի, ուր Շնորհն Աստված, այնպեղ՝ օրհնություն:

«Քրիստոս ծնաւ եւ յայտնեցաւ. մեզ, ձեզ մեծ աւերիս»:

ՍՈՒՐԲ ԾՆՆՆԻՑԱՆ ՊԱՏԳԱՄԻՑ

(6 հունվարի 2002 թ.)

2002, Ա, էջ 3-6

Սիրելի ժողովուրդ հայոց.

Հարության ողջունաբեր առավուր է: «Երկիրը լցվել է Տիրոջ ողորմությամբ» (Սաղմ. ՃԺԸ 64): Հարության ու կյանքի հաղթության հավատով, հույսով ու լավատեսությամբ են համակված մեր հոգիները՝ հաղորդ «Ես եմ ճանապարհը և ճշմարտությունը և կյանքը» (Ղով. ԺԴ 4-6) Բանին Կենաց Աստվածհայտնության խոսքին:

Քրիստոսի սքանչելագործ Հարության խորհրդով մենք ապրում ենք այն մխիթարությունը, որ Աստված չթողեց իր արարածներին մեղքի հետ միայնակ, կորստյան ճանապարհին, այլ շարունակ հայտնվեց մարդկությանը նահապետների և մարգարեների միջոցով, իսկ ի լրումն ժամանակի մարմին առավ ու բնակվեց մարդկանց մեջ:

Մեկ այլ աշխարհի՝ խաղաղ ու եղբայրասեր, Աստված հետ հաշտ՝ փրկված աշխարհի սերը մարդկանց հոգիներում սերմանելու առաքելությամբ եկավ Քրիստոս, եկավ խաչի վրա անարար Իր արյան հեղմամբ մեղքն ու մահը խորտակելու հանձնառությամբ: «Սիրեց յուրայիններին, ... իսպառ սիրեց նրանց» (Ղով. ԺԳ 1), - ասում է առաքյալը: Փրկչի իսպառ

այդ սիրով գծվել է Գողգոթայի խաչելության ուղին և փայլարակել Հարության Լույսը՝ իբրև սիրո ու բարոյի հաղթության ճշմարտություն, իբրև քավություն ու ներում, իբրև հաշվություն:

Այսօր մենք, ում նույնպես իսպառ սիրեց Քրիստոս, կանգնած ենք թափուր գերեզմանի առջև, որի դռնից քարը մեզ համար մի կողմ է գլորված: Գերեզմանից անդին մահվան սրվերից գերծ ճանապարհն է, և Հարուցյալ Քրիստոս ծայնում է մեզ. «Եվ թե ուր եմ գնում, այդ գիտեք, գիտեք և ճանապարհը: ... Ես եմ ճանապարհը և ճշմարտությունը և կյանքը» (Հովհ. ԺԴ 4-6):

Միեկի բարեպաշտ հավատացյալներ.

Աստուծո Միածին Որդու փրկագործական առաքելությամբ շնորհն ունենք ճշմարտությունը ճանաչելու, գրկելու կյանքի իմաստն ու նպատակը, երջանկության ճանապարհը: Ծրջմարտությունը և կյանքը մեր հոգիներից պիտի բխեն, Քրիստոսին սիրող հոգիներից, որ հավատում են Նրա Խոսքին՝ Սուրբ Ավետարանին, վստահում Նրա Հարությանը ու Նրա աստվածային ներկայությանը մեր մեջ, կյանքի հավիտենությանը, քրիստոնեական բարոյական արժեքների կենսահաստատու ուժին: Մեր ամեն խոսք և գործ կամ վաճառում է ճրջմարտությունը, կամ հաստատում այն: Կամ խոցում է դիմացինի սիրտը, կամ ամոքում ու մխիթարում, կամ ավերում է, կամ կառուցում, կամ խավար է ծնում, կամ լույս: Չլինենք ճրջմարտության վաճառողներ այն զինվորների պես, որ կաշառվեցին ու սուր վկայություն տվեցին, թե աշակերտներն են տարել Հիսուսի մարմինը, այլ անկաշառ հոգով, արդար սրբորիվ և Հարության անխառն հավատով մեր Եկեղեցու խորաններում հաղորդվենք Աստուծո Միածին Որդու կենդանարար մարմնին ու արյանը: Ով ճանաչել է ճշմարտությունը, խավարը չի ցանկա: Ով քայլել է ճշմարտության ճանապարհով, խավարում չի դեգերի: Մեր ճանապարհը Հայոց Մի, Առաքելական Սուրբ Եկեղեցին է՝ Հարուցյալ Քրիստոս քարոզող, Հարության հավաքի մեջ, Հարության ճանապարհին մեզ հաստատող ու ապրեցնող:

Միեկի ժողովուրդ հայոց, Հարության նոր արշալույս է բացված ի Հայաստան, հԱյրցախ և ի Սփյուռս՝ ներշնչուն նոր կյանքի սպասումով՝ առաքիներությամբ շենշող, ապահով, բարօր ու երջանիկ կյանքի: Երբ Հարության նոր առավոտ է հայ իրականության մեջ, չերկնչենք մեր Հայրենիքում իրավունք և օրինականություն պաշտպանելու, արդարություն և ճշմարտություն հաստատելու: Դառնանք դեպի Հարության անսրվեր լույսը, բացենք մեր հոգին մեզ նորոգող ու փրկող Հարուցյալ Քրիստոսի առջև: Երբ Հարության նոր առավոտ է, ինչպե՞ս լույսով անցնենք կեղծիքի կողքով և մեր անտարբերությամբ ու անփութությամբ թույլ տանք, որ մեր կյանքը դառնա կեղծ արժեքների ու գաղափարների, անօրեն գործարքների վաճառարեղի:

Քրիստոնեական բարոյականի վերածնունդը այսօր համազգային խնդիր է և յուրաքանչյուրիս մտաբանության առարկա, քանզի առանց սիրո, առանց ազնվության, արդարամբության ու օրինավորության միայն կարճատև կարող են լինել բոլոր ձեռքբերումներն ու հաջողությունները, փոքրությունը՝ գուրկ ազատ ու ներդաշնակ զարգացումից, գիտությունը՝ հեռու կյանքի առաջընթացին ծառայելու իր կոչումից, արվեստը՝ անհոգի ու միայն նմանակող: Առանց Փրկչի ոչինչ հարապն ու երջանկաբեր չենք կարող սպեղծել: Քրիստոս է ճանապարհը, «աղբյուր կենաց և բաշխող շնորհաց»... ով Ինձ հավատում է, ինքն էլ կանի այն գործերը, որ Ես եմ անում» (Հովհ. ԺԴ 12),- ասում է Տերը: Լավը լավ կոչող, վատը՝

վար, բարին չարից փարբերող գործերն են դրանք, փեսիլթով ներշնչուն արության գործերը, հաղթանակող, հրաշածին, անհնարինը հնարավոր դարձնող ու հարությանը շնչող գործերը:

Փրկչի ուղենշած, Նրա արյամբ հարթված, Նրա սիրով ծաղկուն հարության ճանապարհով պիտի վերածնվի հայաստանը, ճշմարտությամբ պիտի գործել լինի, լեցուն կյանքով ու երջանկությամբ, երկիր դրախտավայր՝ աշխարհասփյուռ ողջ հայության համար ոչ միայն պարմակալ հայրենիք, այլ փուն հայրական, որ հավաքում է մեզ փապանակիր Արարափի շուրջ, Միաձնակառույց Սուրբ Էջմիածնի հովանու ներքո:

Ս. ՀԱՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏԳԱՄԻՅ

(31 մարտի 2002 թ.)

2002, Բ-Գ, էջ 3-6

Եթե մենք ուզում ենք արդյունավետ՝ ծառայել մեր ազգին, պիտի ունենանք Ղևոնդ Երեցի ոգին, կամքը, հավաքը, նվիրումը, սերը՝ ինչպիսի ժամանակահատվածում էլ որ ապրենք, ինչպիսի դժվարություններ էլ որ ունենանք, ինչպիսի խնդիրներ էլ մեր առջև ծառացած լինեն: Եթե մենք ժողովրդի անձերի մեջ կերպավորողը եղանք Ղևոնդ Երեցի նկարագրի և ոգու, մեր առաքելության մեջ մենք հաջողած ենք, մենք հաջողած ենք իբրև քահանա, մենք հաջողած ենք իբրև Եկեղեցի:

Իր ժողովրդի համար դժվարին պահին, ճակատագրական պահին ինչպես Ղևոնդ Երեցը կանգնեց և հսրակորեն իր դիրքորոշումը արտահայտեց նախ Աստուծո առջև, իր Եկեղեցու առջև, իր հայրերի սուրբ հավաքի առջև կանգնեց և իր հավատարմությունը դրսևորեց և քաջաբար ու վստահ իր հավաքը, իր համոզմունքը հնչեցրեց՝ պատրաստ լինելով գիտակցաբար հանձնառություններ վերցնելու, անձնագոհության գնալու, իր կյանքը վրանգի ենթարկելու, ապրելու «Մահ իմացեալ անմահութիւն է» գիտակցությամբ:

ՂԵՎՈՆԴՅԱՆՑ ՏՈՆԻՆ ԱՍՎԱԾ ԽՈՍԷԻՑ

(5 փետրվարի 2002 թ.)

2002, Բ-Գ, էջ 123

Վարդանանց պատերազմը խղճի ազատության համար մղված առաջին պատերազմն էր ազգերի և պետությունների կյանքում: Եվ ակամայից մտածում են, թե այսօր որքան օտար կազմակերպություններ մուտք են գործել հայաստան և փորձում են մեր ժողովրդի գիտակցությանը հասցնել խղճի ազատության գաղափարը այն դեպքում, երբ 1551 Վարդանանցի մեր ժողովուրդը գիտի, թե ինչ է նշանակում ապրել խղճի ազատության համար, որ իր մահով է այդ ազատությունը կռել, կոփել, և այսօր ոչ թե խղճի ազատություն է, որ պահանջում են մեզանից, այլ այդ ազատությունն է, որ ուզում են խլել մեզանից, բայց անվարան է իմ հավաքը, որ մենք պիտի կարողանանք միշտ Վարդանանցի հոգին հնչեցնել մեր ժողովրդի գաղափար գիտակցության մեջ, նրանց սրտերում, և ոչ միայն հնչեցնել, այլև կերպել

ներանց էությունը այդ ոգով, մեր ընթացքը դարձնել միշտ հաղթական՝ առ Տեր ունեցած սիրով պայմանավորված:

ՎԱՐԴԱՆԱՆՅ ՏՈՂԻՆ ԱՍՎԱԾ ԽՈՍՔԻՅ

(7 փետրվարի 2002 թ.)

2002, Բ-Գ, էջ 130-131

Նախախնամաբար, Կաթողիկե Սուրբ Էջմիածնի՝ իբրև հայոց Մայր Աթոռ օծումից ուղիղ եօթ հարիւր տարի անց, Նարեկայ վանքի Սուրբ Գրիգոր Վանականի աղօթասաց գրիչը աարարեց «յոզնաթախանձ բանից» անմահ «Մաքեանի»:

Մէկ հազարամեակ «Ի խորոց սրբից խօսք ընդ Աստուծոյ» ծովացած հայցով Նարեկայ Սուրբը անվախճան գրոյց է սկսել Աստուծոյ հետ: Մէկ հազարամեակ մարդկային հոգին բուրվառ դարձրած՝ աղօթում է գոջասրբութեամբ, աստուածային սիրոյ ու ողորմութեան անհատում յոյսով եւ հաւատի անխորտակ շինքը կառուցելու աննահանջութեամբ. «Եւ սկզբնաւոր ողբերգութեան այսր աղերսանաց՝ զհաւատոցն շինուած կառուցից» (Բան Ժ, ք):

«Մաքեանի» տողերից հաւատն է յառնում իբրև բարձրագոյն արժէք, առաքինութեան ակունք ու բարեմասնութեանց չափորոշիչ: Հաւատի Տաճարն է վերակառուցում Նարեկայ Մեծ Վարդապետը, Աստուածաբն Տաճարը հոգու, որի խորանից անմար ճառագում է փրկութեան յոյսի կանթեղը՝ լուսաւորելով մեղքը մերժելու ու դէպի Տէրը ընթանալու ճանապարհը. «Ի՛նչ կայ, արդարեւ, աւելի ջքնաղ, խօսքից, մտքից վեր... քան երկբայութեան թանձր խաւարից Աստուծոյ օգնութեամբ մաքրուած սիրտն այն մեղաւորի, որ խորասուզուել է կործանման վիհի անդունդն անյաւարակ, բայց ունի նաեւ փրկութեան նշխար... Կարող է յուսալ հասնելու նորէն նախապարգեւեալ փառազարդութեան» (Բան ԺԿ, ա):

Ապաւինած Աստուծոյ մեծագոյն ու անգերազանցելի մարդասիրութեանը, փառաւորելով մարդկութեան փրկութեան համար Աստուածորդու զոհաբերութեան ճշմարտութիւնը, հաւարը՝ «դասակից ու պատուակից» սիրոյ եւ յոյսի, մեղքից ազատում, նորոգում ու վեհացնում է մարդկային հոգիները: Հաւատով սրբեալ ու զօրացեալ հոգին զիպէ բարձրանալ, եթէ գայթեմ է ու ընկել, ի գօրու է շրջել ժամանակների սխալ ընթացքները, դէպի բարին վերափոխել կեանքը, սրելովագործել յանուն խաղաղութեան ու արդարութեան, շինութեան ու վերածննդի, յանուն երջանկութեան ու կեանքի:

Այսօր, սիրելի ժողովուրդ հայոց, երբ Մայր Տաճարի 1700-ամեայ եւ «Ողբերգութեան Մաքեանի» 1000-ամեայ աստուածաբն խորհուրդներով միաւորուել են բեղունութեամբ պսակազարդ 303 եւ 1003 թուականները հայ կեանքի եւ քրիստոնէական մեր ողջ անցեալն ու ներկան, հաւատի նոր ուխտով ի մի գանք Աստուծոյ առաջ իբրև Հայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցի:

Հոգի ու մարմին ամբողջ բուժարար աղօթքով Սուրբ Նարեկացու հետ նայենք հոգուց ներս ու տեսնենք այնպեղ անհասանելի Աստուծոյ անընդմիջելի մերձաւորութիւնը: Հաւատով հաստատենք մեր ընթացքը դէպի ակունքը կեանքի, ակունքը ամենայն բարեաց ու շնորհաց, Աստուծոյ ընտրենք մեր բոլոր գործերին զօրակից եւ Սուրբ Նարեկացու հետ բարձունքներն ի վեր աղօթք խնկարկելով՝ հաւատով հայցենք, որ Փրկիչ Տէրը Ամենախնամ ու Փրկագործ Իր Սուրբ Նշանը դրոշմի մեր բոլոր ճանապարհներին:

Թող մեր աղօթքը «փառաբանության վերընծայությամբ» միախառնուի նարեկեան խօսքով մէկ հազարամեակ հայ հոգուց հնչած բիւր աղօթքներին՝ վերստին ու ամփոփել ճշմարտելով, որ աղերսական ողբամապեանի աղօթական ոգով հաւաքի շէնքը պիտի կառուցենք: Եւ թող մեր հաւաքից ծնուած գործերը ուղղորդեն վերածննդի նոր ճանապարհը հայության կեանքի, մեր Հայրենիքի եւ Առաքելական մեր Սուրբ Եկեղեցու:

ՆԱՐԵԿԻ ԳՐՈՒԹՅԱՆ 1000-ԱՄՅԱԿԻՆ ՆՎԻՐՎԱԾ ԿՈՆՂԱԿԻՑ

(30 նոյեմբերի 2002 թ.)

2002, ԺԱ-ԺԲ, էջ 3-5

Այսօր, սիրելի ժողովուրդ հայոց, Բերդեհեմյան այրում խանձարութեամբ Սիրո ակունքից, հավաքի ու հույսի Սիոնի բարձունքներից խաղաղության լույսը իջել ու ամփոփվել է մեր եկեղեցիների կանթեղներում և, ինչպես դարեր շարունակ, բաշխվում է «խաղաղություն ամենեցուն» մաղթանքով, որպեսզի Տիրոջ խաղաղությունը բնակվի մեր մեջ ու մեր հոգիներից սփռվի ազգային-հասարակական մեր կյանքին ու համայն աշխարհին:

Սուրբ Ծննդյան «յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն» ավերիսով Փրկչին ենք տեսնում այսօր վերստին մեր հողին, մեր կյանքին իջնող, որ հայոց հավերժական Մայր Աթոռով միշտ նորոգ լինի մեր հավաքը և Աստվածապալինության մեր ուխտը:

Աստված մեզ հետ է: Մեզ հետ է խաղաղության Իր ողջույնով: Այս է մեր հավաքը: Ընդունենք Տերունական ողջույնը, ճշմարտապես սիրենք միմյանց և հաճության ու խաղաղության Տիրոջ կամքը փափագելով՝ ծառայենք մեկմեկու ու միասին՝ մեր Հայրենիքին ու Առաքելական մեր Սուրբ Եկեղեցուն: 2003 թվականը դարձնենք նոր հույսերի ու սպասումների, Հայրենիքում ու Սփյուռքում ազգային մեր կյանքի գորացման, մեր հավաքի վկայության նշանակալի մի նոր փարի:

ՍՈՒՐԲ ԾՆՆՂՅԱՆ ՊԱՏԳԱՄԻՑ

(6 հունվարի 2003 թ.)

2003, Ա, էջ 4-5

Աստուած կնքեց մեր հողը, դրեց խաբիսիս հաւաքի ու կապեց կամար Սրբազան Ուխտի: Աստուծոյ Կամքին խոնարհեալ, Փրկչի Էջքի հաւաքը շաղախ դարձրած՝ նորադարձ մեր սուրբ նախնիները հասարաբեցին Աթոռն Ամենայն Հայոց Զահանայապետութեան եւ խնդալից փութով ու երկխղածութեամբ 303 թ. կանգնեցրին առաջին շինութեան Մայր Տաճարի: Կանգնեցրին գմբեթն Աստուածաբնութեան՝ փրկարար ու պահապան խաչը վրան, որ վեր բարձրացաւ դէպի Հայոց աշխարհին բացուած խորանաշաք դռները երկնքի: «Կաթողիկէ մեզ կառուցեալ, անվանելի ի դրանց դժոխոց, իւղովն օծման գեղաւտեղեալ Մայր պաշտելի, Սուրբ Էջմիածին» (Պաշտօնաւար Դպիր):

Սուրբ Էջմիածնով Մասեաց սրբորոտի հարթութեան վրայ նոյնացաւ Կամքն Աստուծոյ եւ կամքը հայոց: Նոյեան փապանի դիմաց հանգրուանեց հայ ժողովրդի փրկութեան փապանը՝ Հայաստանեայց Եկեղեցու Միաձնաւէ Մայր Աթոռը, որի մկրտութեան աւագանի միոռնալոյսը հոգեւոր նոր ծնունդ փութեց մեր ժողովրդին եւ դարձաւ նոր աւիշ հին արմա-

Այսօր քիչ չեն Հայ եկեղեցու առջև կանգնած մարտահրավերները: Մեր ճանապարհին երբեմն փկարանում ենք, երբեմն մեր հոգսերն են խանգարում մեզ, սակայն մեզ համար օրինակ են Ղևոնդյանց բաժանայք, ովքեր ավելին չունեին, բան մենք: Եթե մենք ուզենք, Ղևոնդյանց ոգին միշտ պիտի օգնի ու գորացնի մեզ հոգևոր մեր կոչման ու ծառայության ճանապարհին: Հնչեցնենք մեր հոգիներում Վարդանանց ու Ղևոնդյանց ոգին, ապրենք վասն Հիսուսի, վասն հայրենյաց նույն սիրով ու նվիրումով, և դժվարությունները կնահանջեն, մենք չենք սխալվի մեր որոշումներում, և մեր առաքելությունը ուրախընթաց ու արգասաբեր կլինի մեր ժողովրդի կյանքում, ազատ մեր Հայրենիքի վերակառուցման, հոգևոր զարթոնքի ճանապարհին, երբ ձեռք ենք բերել հաղթանակներ:

ՂԵՎՈՆԴԱՆԵՑ ՏՈՆԻՆ ԱՍՎԱԾ ԽՈՍՔԻՑ

(25 փետրվարի 2003 թ.)

2003, Բ, էջ 106

Առաքելական քարոզությամբ մեր հայրերը ճանաչեցին ու սիրեցին Փրկչին: Հավատացին, որ Հարության հույսը և գործությունը խոստացված է նաև փոքր ածու մեր ժողովրդին, որ Փրկիչը մեզ է ուղղել Իր խոսքում, երբ ասաց Իր աշակերտներին. «Մի՛ երկնջիր, հօր փոքրիկ, զի հաճեցաւ Հայր ձեր փալ ձեզ զարթայութիւն»: Տիրոջ խոսքի վստահությամբ ապրեցինք, դիմագրավեցինք մեզ բաժին ընկած անհամար ցավերի, կյանքով հաղթեցինք մահվան ճանապարհներին: Հարության պարկերը կրող մեր հոգին դրոշմվեց մեր հողին, մեր բարերին ու վանքերին, մայրաններին ու երգերին, և երբեք չդադարեց Տիրոջ փառաբանության օրհներգը մեր շուրթերին: Արդարև, փառք և գոհություն Երկնավորին, որ փրկարար Իր Խաչով մեզ պարգևած հաղթական հոգևոր մեր գեները՝ Լուսավորչի Սուրբ հավատքը, նույն գործության նոր զարթոնքով կապում է մեզ մեր ավերյալ երկրին ու նրա սրբում կանգնած Սրբություն Սրբոց Միածնաէջ Տաճարին:

Սիրելի ժողովուրդ հայոց, խաչելության մեր երկար ճանապարհներն ավարտվել են Հարության առավոտով, և Հարության հույսի նոր լուսաբաց է ազատ մեր Հայրենիքում ու ազգային կյանքում: Զարկական այս առավոտ, երբ երկինք նայելով բացված ենք Կրկնում Աստծո ռոգորմության դռները մեր առջև, հարուցյալ կյանքի նոր հրավեր է հնչում մեզ՝ հավատով գորացնելու մեր անհաբարական կյանքը և վերակառուցելու հավաքական մեր կյանքը: Դժվարություններ ունենք, պիտի ունենանք նաև դրանք հաղթահարելու ուժն ու գործությունը: Նայենք խաչքար դարձած մեր ժայռերին, երկնահայաց գմբեթներին հայոց եկեղեցիների, և նրանք պիտի խոսեն մեզ մեր հայրերի շուրթերով, պիտի խոսեն ու պարզամեն միասնական լինել Հայրենիքի ազատության սիրտ և Սուրբ Խաչի ամենագոր թևերի ներքո, և մեր միաբանությունը պիտի լինի մեր գործությունը: Անկախացյալ Հայաստանն ու Արցախն այսօր ամենից առավել խաղաղության կսփրեն ունեն, կարիքն ունեն մեր նվիրումի ու անձնուրաց ջանքերի: Մեր փունը, մեր գյուղն ու քաղաքը, մեր եկեղեցիները մեր հողի վրա բարձրացնենք ոչ միայն հայրենի լեռներից բերված քարերով, այլև մեր սրբերի մեջ բնակվող Աստծո սիրով, մեր հայրերի ավանդից ու մեր պարամությունից առած ներշնչանքով: Մեր ափերի մեջ պիտի գորանա մեր Հայրենին ու դառնա երկիրը իրականացած մեր հույ-

սերի: Ամեն բարի լույսի հետ օրհնենք սկիզբ առնող ամեն օրը ազատ մեր կյանքի, օրհնենք հավաքով ու հավաքարմությամբ և մեր զարթոնյալ հոգու վարահությամբ կառուցենք հայոց բարօր ներկան ու գալիքի փեսիկը, որ լույս է առնում Լուսավորչի անմար Կանթեղից:

Ս. ՀԱՐՈՒԹ-ՅԱՆ ՊԱՏԳԱՄԻՑ

(20 ապրիլի 2003 թ.)

2003, Գ-Ղ, էջ 3-4

Բազմադարյա մեր պարմության մեջ հոգևոր, բարոյական և ազգային արժեքներ հաստատելու բացառիկ առաքելություն են իրականացրել հայ կանայք և մայրական գթառատ սրտի ջերմությամբ լցրել հայ կյանքը՝ Սուրբ Մարիամ Աստվածածնին ունենալով որպես ներշնչող օրինակ: Մայրական կոչումն ու առաքելությունն անպարագանի է ընդանկան հարկից ներս, քանզի, ինչպես ճշմարտորեն ասված է՝ «մայրերի ափի մեջ պիտի փնտրել ազգերի ճակատագիրը»:

Սիրելիներ, փոռական այս օրը Հայրապետիս աղոթքն ու բարի մաղթանքն է, որ Սուրբ Մարիամ Աստվածածնի ու մերազնյա բոլոր սրբուհիների բարեխոսությամբ Աստվածային օրհնությունը միշտ օգնական լինի ու զորացնի Ձեզ, պարզևի երջանկություն, բաջառողջ կենաց հուսառատ ու բերկրալի բազում օրեր:

ԱՎԵՏՄԱՆ ՏՈՆԻ ԽՈՍԶԻՑ

(7 ապրիլի 2003 թ.)

2003, Գ-Ղ, էջ 37

Օրենքը արդարության և իրավունքի հաստատման հասարակական ձգտումն է և, արդարև, «օրենքը սուրբ է», ինչպես ասում է առաքյալը (Հռոմ. Է 12): Սուրբ է օրենքը, երբ նրանով իսկապես հաստատվում ենք արդարություն և իրավունք, երբ օրենքներ սահմանելիս և օրենքները գործողության ճամփելիս առաջնորդվում ենք մարդու ու հասարակաց համընդհանուր շահի անհրաժեշտություններով:

Օրենքներով կարգավորվում է մեր կյանքը՝ ընդանիքից մինչև ներպետական ու միջպետական հարաբերություններ, հետևաբար օրենսդրությունը, իբրև արտահայտություն հասարակական շահի մեր իրական մտահոգության, պետք է խարսխված լինի ազգային մեր ավանդներին, քրիստոնեական բարոյական մեր սկզբունքներին ու արժեքներին, քանզի օրենքները միաժամանակ հասարակական մտածողություն են կրթում, դիմագիծ հավելում մեր ազգային նկարագրին: Մեր ժողովրդի մշակութային հարուստ ժառանգության կարևոր մաս են կազմում կանոնաց ու օրինաց ժողովածուները, որոնցով պետականության կորստի պայմաններում անգամ հավաք է մնացել հայրենական մեր կյանքը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ
ԵՐՐՈՐԴ ԳՈՒՄԱՐՄԱՆ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՆԻՍՏԻՆ ԱՍՎԱՐԻ ԽՈՍԶԻՑ

(12 հունիսի 2003 թ.)

2003, Զ, էջ 3-4

Մեր սիրասուն զավակներ,

Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնից Հայրական Մեր սերն ու օրհնությունն ենք բերում ձեզ Երեւանի օրհնության օրվա առիթով, որը լուսավոր ու պայծառ է ծաղկազարդի Տերունական փոխի հոգեւորոգ խորհրդով:

Ինչպես ժողովուրդն ընդառաջ ելավ ու ողջունեց Հիսուսին կանաչ ճյուղերով, նույնպես այսօր դուք ձեր ծնողների ու հարազատների հետ ծաղկած ճյուղեր առած, զվարթ հոգով և աղոթքը ձեր շուրթին գնում եք եկեղեցիներ՝ սրտանալու օրհնությունը Քրիստոսի՝ մեր Փրկչի ու Տիրոջ:

Արդարև, մեր Տերը շար է սիրում երեխաներին: Աստուծո առջև գնահատելի մեծ գանձ են մանկական հոգու անմեղությունն ու բարությունը: Սուրբ Ավետարանի պարմությանց մեջ Հիսուս հաճախ է պատվիրում մեծերին՝ լինել մանուկների նման, որպեսզի աշխարհում առաջնական մաքուր հոգու բարի արգասիքները: Ձեր կյանքի բոլոր օրերում հավաքացեք ու վստահեք Աստծուն, հավատարիմ եղեք աստվածաբան պատվիրաններին, բազմացրեք ձեր հոգու գանձերը, և երկնային շնորհները միշտ ուղեկից կլինեն ձեզ, ու ձեր ընթացքը՝ անսայթաք:

Մեր աղոթքն ու մաղթանքն է, որ համայն մեր ժողովուրդը՝ մեծ ու մանուկ, միշտ բանուկ պահեն դեպի մեր սուրբ փառարները փանոզ ճանապարհները, միշտ նորոգ ու գորացյալ՝ մեր հայրերի սուրբ հավատն ու ավանդները, և հայոց հողից ու հայ հոգիներից աղոթքը անդադար բարձրանա երկինք:

Սիրելի զավակներ, թող Բարին Աստված միշտ ձեզ հետ լինի, ձեր ծնողաց ու հարազատների հետ պահի ու պահպանի ձեզ Իր ամենախնամ Աջի հովանու ներքո այսօր և միշտ: Ամեն:

ԾԱՂԿԱԶԱՐԴԻ ՏՈՆԻՆ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐԻ ՕՐՀՆՈՒԹՅԱՆ

ՕՐՎԱ ԱՌԻԹՈՎ ԱՍՎԱԾ ԽՈՍՔԻՑ

(4 ապրիլի 2004 թ.)

2004, Դ, էջ 25

Աղօթքով և խորին կնամածանքի ու խոնարհումի զգացումով մեր ժողովուրդը փաստանշանակ առաջ հրաժեշտ փունջ երջանկայիշատակ Վազգէն Ա Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին՝ ամփոփելով նրա մարմինը աստուածաբան հովանու ներքոյ Սուրբ Էջմիածնի Մայր Տաճարի: Լոյս յիշատակի առջեւ երախտարժան Հայրապետի, սիրելի Վեհափառի՝ նրա մահուան 10-րդ փարեկիցին, Մեր հոգում վերստին իր ողջ վեհութեամբ յառնում է նրա մարդկային և հայրապետական մեծութեան կերպարը:

Չորս փաստանշանակ աչալուրջ հովուեց իր հօրը շնորհազարդ Հայրապետը՝ Սուրբ Էջմիածնից հայեացքը յառած դէպի հեռուն գնացող գալիքները, դէպի պայծառ հորիզոնները հայ ժողովրդի և նոր արշալոյսը Հայ Եկեղեցու: Հովուեց մի ժամանակաշրջանում, երբ Սուրբ Էջմիածինը չունէր ամբողջ ազատութիւնը իրականացնելու համար իր առաքելութիւնը Հայրենիքում եւ աշխարհով սփռուած իր ժողովրդի կեանքում: Սուրբ Էջմիածինը գործելու

ազատությունը չունենալ, բայց ունեցաւ իմաստուն ու քաջարի Աստուածարեալ Գահակալ, ով անվարան հաւարով կանգնած հաստատուն վեմին Հայ Եկեղեցու եւ հաւաքարիմ աւանդներին հայոց մեծագործ Հայրապետների, կարող եղաւ զօրացնել ու բարձրացնել մեր Եկեղեցին:

Մայր Տաճարի հովանու ներքոյ, շարքում Ամենայն Հայոց երանաշնորհ Հայրապետների, հանգչում է Հայոց 130-րդ Հայրապետը, սիրելի Հայրապետը մեր ողջ ժողովրդի համար: Մենք նոյնպէս երջանկութիւնն ենք ունեցել հոգեւոր մեր կրթութիւնը ստանալու Վազգէն Ա Հայրապետի հայեացքի ներքոյ, զգալու նրա հայրական հոգածու ձեռքի ջերմութիւնը, տեսնելու ազնուասիրտ եւ արդարամիտ հոգու շռայլութիւնը: Մենք, ինչպէս եւ Հայ Եկեղեցու անդամաւորներն այսօր իրենց ծառայութիւնը իրականացնող բազմաթիւ եկեղեցականներ, ովքեր հոգեւորականի իրենց առաջին քայլերն են սկսել Վազգէն Ա Կաթողիկոսի առաջնորդութեամբ եւ ծառայակից ու գործակից դարձել սիրելի Վեհափառին, ականաւորեն ենք նաեւ նրա ամենամեծ նախանձախնդրութեանը Սուրբ Էջմիածնի առաքելութեան հանդէպ եւ յանրժազնաց այդ առաքելութեանը ամբողջական, անսնձնական սիրով նուիրումին:

ՎԱԶԳԵՆ ԱՌԱՋԻՆԻ ՎԱՆԾԱՆՄԱՆ

10-ԱՄՅԱԿԻՆ ՆՎԻՐՎԱԾ ԿՈՆԴԱԿԻՑ

(18 օգոստոսի 2004 թ.)

2004, Է-Ը, էջ 3-5

Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոց Վարդապետի անունը կրող Մարենաղարանը ազգային մեր նուիրական հաստատութիւններից է, գանձարան՝ մեր նախնիներից աւանդուած բազմադարեայ ժառանգութեան: Արդարեւ, անհնար է ճանաչել հայ ժողովրդին առանց ձեռագիր մատենաների, ծաղկած յիշարակարանների եւ վաղ տպագրութիւնների, որոնցում իր ամենապայծառ արտայայտութիւնն է գրել հայութեան հոգին: Գիրքը մեր հաւաքի անբաժան մասն է, անբաժան մասն է առ Հայրենին մեր նուիրումի ու սիրոյ, ճանաչողութեան ու արարումի ոգու, որը Աւետարանի լոյսով բացուեց ու փթեց ու պտուղներ տուեց անմահ:

Մարենաղարանը պիտի պահպանենք իբրեւ հոգու սրբազան տաճար, գիտութեան ու արտեսարի լուսեղէն կաճառ՝ միշտ մնալով շարունակողները մեր նախնիների իմաստասէր վարքի: «Ջի ուր գանձք ձեր են, անդ եւ սիրտք ձեր եղիցին», - ասում է Քրիստոս՝ մեր Փրկիչն ու Տէրը: Մեր գանձերը կշարունակեն ապրել, կշարունակեն իրենց առաքելութիւնը, քանի դեռ մենք նրանց հնաբոյր, բազմախօս էջերում կփնտրենք մեր հոգին ու էութիւնը, մնալով նաեւ շարունակողները մեր նախնիների նուիրումի ու նախանձախնդրութեան, որով վանքերում՝ գրչութեան կենտրոններում գրքեր հաւաքեցին եւ ընդօրինակեցին ու մարենաղարաններ կազմեցին:

Սուրբ Սահակ Պարթեւ Հայրապետի եւ Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոց մեր մեծ Ուսուցիչների խնամքով ծնունդ առնելով՝ տասնինգ հարիւրամեակ Մայր Աթոռի հովանու ներքոյ պահպանուեց ու հարստացուեց Սուրբ Էջմիածնի Մարենաղարանը: Այդ հարուստ ու անզնա-

հայրելի հաւաքածուի ժառանգորդն է այսօր Երեւանի Մաքենաղարանը՝ աւելի քան կես դար գործելով իբրեւ պետական գիտական հաստատութիւն եւ շարունակելով լինել մեր ժողովրդի հպարտութեան ու հոգածութեան առարկան:

Մաքենաղարանը, սիրելիներ, պիտի շարունակի մնալ համազգային մեր սիրոյ եւ ուշադրութեան կենտրոնում, որպէսզի մեր անգնահատելի արժէքները ամբողջութեամբ ու լիարժէքօրէն ուսումնասիրուեն, մատուցուեն ու ճանաչելի դառնան մեզ եւ միւս ժողովուրդներին, շարունակելով լոյս սփռել՝ իմացութեան, հաւաքի, սիրոյ ու նուիրումի: Գանձեր ունենք Մաքենաղարանում ամբարտած, ուրեմն՝ թող այնպեղ լինեն նաեւ մեր սրտերը:

«ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ

ՀԻՄՆԱՄԱՆԸ ՆՎԻՐՎԱԾ ԿՈՆԴԱԿԻՑ

(3 սեպտեմբերի 2004 թ.)

2004, Թ-Ժ, էջ 9-11